

REPUBLIKA SRBIJA

***PROJEKAT AKCELERACIJE INOVACIJA I
PODSTICANJA RASTA PREDUZETNIŠTVA***

Plan uključivanja nosilaca interesa

Nacrt

oktobar 2019. godine

1. Uvod

Projekat akceleracije inovacija i podsticanja rasta preduzetništva u Republici Srbiji (SAIGE) ima za cilj poboljšanje rasta i konkurentnosti Srbije kroz unapređenje (i) relevantnosti i izvrsnosti naučnog istraživanja i (ii) rasta inovativnog preduzetništva i dostupnosti finansiranja za rast.

Projekat SAIGE je deo sveobuhvatnih reformi srpskog naučno-istraživačkog sektora i sektora inovacija, koje obuhvataju reforme modela finansiranja naučnoistraživačke delatnosti i uvođenje različitih mera za podršku inovacijama u privatnom sektoru. Sprovođenje projekta će predvoditi i koordinirati Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, preko Fonda za nauku (FN) i Fonda za inovacionu delatnost (IF).

a. Svrha Plana uključivanja nosilaca interesa (SEP)

Svrha ovog Plana uključivanja nosilaca interesa (SEP) je da definiše ciljne grupe i načine uključivanja nosilaca interesa i odgovornosti u sprovođenju aktivnosti uključivanja nosilaca interesa. Namera SEP-a je da aktivira uključivanje nosilaca interesa pravovremeno tokom pripreme i sprovođenja projekta. Konkretno, SEP služi za sledeće svrhe: i) utvrđivanje nosilaca interesa i analiza; (ii) planiranje modaliteta uključivanja i delotvorni alati komunikacije za konsultacije i objavljivanje informacija; (iii) definisanje uloge i odgovornosti različitih aktera u sprovođenju SEP-a; (iv) definisanje Žalbenog mehanizma (ŽM) projekta i (v) pružanje povratnih informacija nosiocima interesa; (vi) nadzor i izveštavanje u okviru SEP-a.

b. Opis projekta

Projekat SAIGE sastojće se od sledeće tri komponente i pod-komponente:

Komponenta 1: Reforma naučnoistraživačkog sektora (38 miliona USD)

- Pod-komponenta 1.1: Fond za nauku (25 miliona USD)
- Pod-komponenta 1.2: Reforme naučnoistraživačkih instituta (9 miliona USD)
- Pod-komponenta 1.3: Program za saradnju sa dijasporom (4 miliona USD)

Ovu komponentu čine tri pod-komponente koje će doprineti većoj relevantnosti i izvrsnosti naučnoistraživačke delatnosti i biće deo sveobuhvatnog skupa reformi u srpskom naučnoistraživačkom sektoru.

Pod-komponenta 1.1 će finansirati određene konkurentne programe/aktivnosti Fonda za nauku (FN), kao što su konkurentni grantovi za projekte osnovnih istraživanja, grantovi za primenjena istraživanja uz ohrabrivanje promovisanja veza između privatnog sektora i istraživanja i razvoja, podsticanje saradnje sa EU (npr., Horizont 2020, Horizont Evropa), kao i drugim međunarodnim programima i podrška za sprovođenje Strategije pametne specijalizacije (S3) i podrška u razvoju naučnoistraživačke infrastrukture. Aktivnosti u okviru ove pod-komponente takođe će podržati operacionalizaciju Fonda za nauku, uključujući upravljanje, organizacionu strukturu, nadzor i evaluaciju (M&E) i ostale ključne komponente. Pored toga, projekat će podržati izradu programa Fonda za nauku zasnovanih na najboljim međunarodnim praksama. Projekat će takođe sufinansirati direktne grantove za finansiranje programa dizajniranih i razvijenih u fazama.

Pod-komponenta 1.2 Reforme naučnoistraživačkih instituta pruža podršku sistemu reformi naučnoistraživačkih instituta pružanjem odgovarajućih podsticaja za sprovođenje institucionalnih

reformi u okviru instituta na dobrovoljnoj bazi. To će uključivati obezbeđivanje finansiranja za izabranu grupu instituta (5-6) koji su spremni i sposobni za sprovođenje reformi. Naučnoistraživački instituti koji žele da učestvuju u programu će proći detaljnu procenu – najpre će rukovodstva pojedinačnih instituta za istraživanja i razvoj sprovesti samoprocenu, a zatim će uslediti detaljna nezavisna spoljna procena, koju će sprovesti tim međunarodnih eksperata. Na osnovu takve analize će biti pripremljen detaljan plan transformacije, a projekat će obezbediti finansiranje za sprovođenje i praćenje planova transformacije.

Pod-komponenta 1.3 odnosi se na Program za saradnju sa dijasporom. Cilj programa je da pruži podršku pokretanju Programa za saradnju dijasporom kako bi se udružile snage i želja srpske dijaspore i iskoristio neverovatan potencijal u razvoju istraživanja, inovacija i preduzetništva u Srbiji. Ovaj program ima za cilj privlačenje perspektivnih naučnika, istraživača i preduzetnika iz srpske dijaspore kako bi preneli znanje i veštine u Srbiji kroz različite aktivnosti, uključujući učestvovanje u izradi javnih politika, upravljanju, rukovođenju programima, savetodavnim telima i umrežavanju; saradnju na naučnim i primenjenim istraživanjima i transferu tehnologija; i učestvovanje u mentorskim aktivnostima za inovaciono preduzetništvo i investicije poslovnih anđela.

Komponenta 2: Akceleracija poslovanja (8 miliona USD)

Cilj programa će biti utrostručavanje vrednosti kompanije, tj. ubrzan razvoj. Program akceleracije poslovanja će se sastojati od dve komponente: jedna će biti namenjena ranoj fazi (idejama), a druga kompanijama u fazi rasta (jačanje). Svaka komponenta će obuhvatiti do 20 kompanija (timovi od dva osnivača) godišnje, izabranih na konkurentnoj osnovi od strane investitora koji učestvuju (uključujući investitore – anđele, fondove rizičnog kapitala u ranoj fazi, itd.). Svaka komponenta će se sastojati od strukturiranog, 2-3-mesečnog programa intenzivne obuke i mentorstva. Program akceleracija poslovanja će sprovesti Fond za inovacionu delatnost (IF) na osnovu svojih kapaciteta i dopunjavajući njihove druge programe podrške inovacijama preduzeća.

Komponenta 3: Implementacija projekta i nadzor (2 miliona USD)

Ova komponenta će finansirati aktivnosti vezane za implementaciju i praćenje projekta, uključujući rad Jedinice za implementaciju projekta (JIP). Ovo će uključivati operativne i fiducijarne aktivnosti (kao što su nabavka, mere zaštite životne sredine i socijalne zaštite), M&E, reviziju projekta, studije, definisanje politike/programa i podršku razvoju MPNTR, FN, IF i srodnih institucija.

c. Rezime rizika za životnu sredinu i socijalnih rizika i uticaj na Projekat

Ocenjeno je da projekat nosi oznaku Umerenog rizika uzimajući u obzir prirodu projekta, veličinu pod-projekata i iskustvo nosilaca projekta u upravljanju sličnim aktivnostima. Projekat neće direktno finansirati građevinske radove, niti se očekuje da će imati negativne uticaje kao što su prinudno preuzimanje zemljišta, uticaj na biodiverzitet, na kulturno nasleđe. Takođe, projekat neće finansirati aktivnosti navedene u Spisku izuzetaka Grupacije Svetske banke – IFC. Rizici za životnu sredinu će biti malog obima, privremene prirode i direktno povezani sa navedenim investicijama i aktivnostima TP u okviru projekta. U nekoliko slučajeva, aktivnosti za ublažavanje rizika treba da budu dizajnirani tako da se pozabave odlaganjem otpadnih voda, komunalnog, industrijskog ili opasnog otpada. Bilo kakve aktivnosti koje mogu imati umeren i značajan uticaj na životnu sredinu i socijalna pitanja, uključujući prinudni uticaj na zemljište ili imovinu i nepredvidive rizike za životnu sredinu, zdravlje i bezbednost zajednice će se smatrati nepodobnim u okviru Procedure za analizu uticaja projekta na životnu sredinu i

socijalna pitanja koja će se sprovesti za definisanje podobnosti za dobijanje granta. Okvir za upravljanje životnom sredinom i socijalnim rizicima (ESMF) će utvrditi i najmanje uticaje, koji će zatim biti navedeni u Planu upravljanja životnom sredinom i socijalnim rizicima (ESMP).

2. Rezime Prethodno sprovedenih aktivnosti uključivanja nosilaca interesa relevantnih za projekat

a. Konsultacije o Strategiji „Istraživanja za inovacije“ i srodnih zakona

Republika Srbija je preko svog MPNTR preduzela značajne korake ka sprovođenju sveobuhvatne reforme sistema nauke i istraživanja usmerene na unapređenje izvrsnosti i relevantnosti naučnih istraživanja. Osnova za navedene reforme definisana je u Strategiji Istraživanja za inovacije (2016-2020) koju je Vlada usvojila 2016. godine. Strategija je razvijena kao deo Projekta podrške istraživanju, inovacijama i transferu tehnologije u Srbiji koji je finansirala Evropska Unija a sprovodila Svetska banka u periodu od 2015. do 2019. godine.

Tokom pripreme navedene Strategije „Istraživanja za inovacije“ u 2016. godini, MPNTR je sprovelo detaljne javne konsultacije koje su uključivale sve nosioce interesa, zainteresovane strane (kao što su privatni i državni naučnoistraživački instituti, fakulteti, univerziteti, centri izvrsnosti, kompanije), istraživače i građane. Pored dobijanja povratnih informacija u pisanom obliku, MPNTR je organizovalo konsultativne sastanke u svim velikim univerzitetskim centrima i sa privatnim sektorom u saradnji sa Privrednom komorom Srbije. Brojni okrugli stolovi su organizovani tokom izrade Strategije. Lekcije naučene iz ovih procesa uključivanja nosilaca interesa pokazuju da rano uključivanje ključnih nosilaca interesa u proces dizajniranja javnih politika obezbeđuje bolje ishode, uključujući bolje utvrđivanje potreba nosilaca interesa, podršku tokom javnih konsultacija i procesa usvajanja javnih politika i jednostavnije sprovođenje novih javnih politika.

Nedavno su usvojena dva nova važna zakona: Zakon o nauci i istraživanjima (u julu 2019. godine) i Zakon o Fondu za nauku Republike Srbije (u decembru 2018. godine). Usvajanje ovih zakona je ključni korak u reformi sistema organizacije i finansiranja nauke u Srbiji.

Usvajanjem Zakona o nauci i istraživanjima (Službeni glasnik RS, br. 49/2019-3) je reformisan sistem finansiranja naučnih istraživanja u skladu sa strateškim ciljem za unapređenje sistema, kako bi se odgovorilo na izazove i potrebe društva i uvelo efikasno i optimalno korišćenje budžetskih sredstava. Razvijen je model finansiranja koji predstavlja kombinaciju institucionalnog finansiranja i konkurentnog projektnog finansiranja. Cilj, sa jedne strane, je da se obezbedi stabilno finansiranje, dok je sa druge strane cilj pružanje podrške izvrsnosti u nauci. Uvođenje institucionalnog finansiranja za naučnoistraživačke institute predstavlja osnov za dalje reforme instituta koje su predviđene u okviru Projekta SAIGE.

Usvajanje Zakona o Fondu za nauku Republike Srbije (Službeni glasnik RS, br. 95/2018) obezbedio je osnovu za osnivanje Fonda za nauku 2018. godine, kao nezavisnog i stručnog tela Vlade koje će sprovesti projektno finansiranje za naučna istraživanja. Fond za nauku će koristiti različite programe za pružanje podrške najboljim naučnicima kroz konkurentnu, transparentnu evaluaciju i selekciju zasnovanu na zaslugama. Projekat SAIGE će pružiti podršku u dizajniranju programa Fonda za nauku u skladu sa najboljim međunarodnim praksama i obezbediće finansiranje određenih programa.

Tokom 2018. i sve do maja 2019. godine sprovedene su opsežne konsultacije pre usvajanja ova dva zakona. Nacrt dokumenata je javno predstavljen, a svi predlozi, primedbe i sugestije su podneti u pisanom obliku MPNTR. Pored toga, MPNTR u potpunosti je ispoštovalo proceduru Vlade o sprovođenju Analize uticaja propisa i za svaki novopredloženi dokument je pripremlilo izveštaj kao podršku predloženom zakonu sa analitičkim podacima, izveštajima i detaljnim analizama koje odražavaju situaciju u ovoj oblasti. Konačno, izveštaj o procesu konsultacija je takođe pripremljen kao deo Analize uticaja propisa¹.

b. Konsultacije o budućoj Strategiji „Pametne specijalizacije“, zakonima i srodnim podzakonskim aktima

Pored navedenih propisa, MPNTR je nedavno završilo koordinaciju Procesu preduzetničkog otkrivanja (*Entrepreneurial Discovery Process – EDP*) u prvom i drugom kvartalu 2019. godine, koji je sastavni deo razvijanja nacionalne Strategije pametne specijalizacije. Proces EDP uključivao je organizovanje niza okruglih stolova tokom 2019. godine održanim širom Srbije sa značajnim prisustvom akademskog sektora, privatnog sektora i civilnog društva, sa ciljem da se definišu nacionalni prioriteti za Strategiju pametne specijalizacije. Uz podršku Privredne komore, ovaj proces je pomogao MPNTR da produbi svoje angažovanje sa privatnim sektorom, a deo sprovođenja Strategije će podrazumevati dijalog kao stalni instrument MPNTR, a ne kao jednokratni događaj.

MPNTR je takođe u postupku pripremanja podzakonskih akata za institucionalno finansiranje instituta za istraživanja i razvoj koji će biti veoma važni za sprovođenje Komponente 1.2. projekta koju treba da sprovede MPNTR, koje će u tu svrhu formirati radnu grupu sastavljenu od ključnih nosilaca interesa kako bi razmatrali nacrt dokumenta. MPNTR je takođe saradivalo sa Zajednicom instituta Srbije koja je razvila nacrt metodologije za samovrednovanje instituta za istraživanja i razvoj i koja će biti dodatno prerađena i uvedena kao deo podzakonskih akata.

c. Održane konsultacije na temu predloženih aktivnosti Projekta SAIGE

Fond za inovacionu delatnost

Svetska banka je tokom prve nedelje oktobra 2018. godine, zajedno sa Fondom za inovacionu delatnost, organizovala pilot program akceleracije u Beogradu, pod nazivom SPARK nedelja, u cilju dobijanja informacija za pripremanje budućeg programa akceleracije. Fokus je bio usmeren na mentorisanje koje suiskusni mentori pružali kompanijama učesnicama, po sektorima, i vrednovanje programa radi utvrđivanja potreba za učenjem i finansijskih potreba. Glavni cilj ove aktivnosti je bio podrška preduzetnicima koji su učestvovali pružanjem mogućnosti da procene i ojačaju modeliranje svog poslovanja i steknu veštine, znanje u oblasti prikupljanja sredstava i njihove sposobnosti da delotvorno rade sa svojim mentorima. Pripremanje za SPARK nedelju omogućilo je Fondu za inovacionu delatnost da proceni potencijal lokalnih i globalnih mentora, investitora, start-up kompanija i drugih nosilaca interesa u zajednici, kao što Centri i NTP Beograd, NVO, sponzori, mediji i ostali. Tokom SPARK nedelje su održane radionice na temu prikupljanja sredstava i spremnosti za investicije, pored interakcije sa potencijalnim investitorima. Utvrđeno je da je većini start-up kompanija potrebna pomoć u fazi rasta ili ranoj fazi finansiranja. Radionice su dobile visoke ocene, a posebno zadovoljstvo je izraženo kada je reč o

---

¹<http://vs3836.cloudhosting.rs/misljenja/1511/ana/Analiza%20efekata%20Zakona%20o%20Fondu%20za%20nauku.pdf> (dokument je dostupan samo na srpskom jeziku)

modulu o strategijama prodaje, dobijenim povratnim informacijama i neformalnom mentorisanju među jednakima.

Fond za nauku

Fond za nauku je od svog osnivanja 2018. godine sprovodio konsultacije sa svim glavnim nosiocima interesa u vezi svojih programa i ciljeva, uključujući, ali ne ograničavajući se na MPNTR, Kabinet predsjednika Vlade Republike Srbije, predstavnike naučno-istraživačkih organizacija, članove naučne zajednice u Srbiji, istraživačke organizacije, istraživače, bivše i trenutne učesnike poziva za podnošenje predloga u programu Horizont 2020, predstavnike Evropskog istraživačkog saveta (EIS), srpske istraživače u dijaspori, kao i predstavnike drugih agencija za finansiranje iz evropskih zemalja. Uključivanje nosilaca interesa sprovedeno je kroz sastanke, razgovore i *online* komunikaciju.

d. Tekuće konsultacije MPNTR sa nosiocima interesa

MPNTR redovno održava sastanke sa pojedinačnim istraživačkim institucijama i istraživačima, ali i sa organizacijama koje predstavljaju interes istraživačke zajednice kao što su Zajednica instituta Srbije, Sindikat zaposlenih u naučnoistraživačkoj delatnosti Srbije, Konferencija univerziteta, Srpska akademija nauka i umetnosti i ostali. Predstavnici istraživačke i poslovne zajednice aktivno učestvuju u radu savetodavnih tela MPNTR, kao što su Nacionalni savet za nauku i tehnološki razvoj i Matični naučni odbori. Pored redovne komunikacije sa udruženjima koja zastupaju interese naučnoistraživačkog sektora, MPNTR proširilo je svoje angažovanje sa civilnim društvom kroz proces preduzetničkog otkrivanja koji je detaljnije opisan u tekstu iznad.

e. Ostale aktivnosti uključivanja nosilaca interesa u periodu od 2015. do 2019. godine

Ovaj projekat predstavlja nastavak dugoročnog angažovanja državnog i privatnog sektora, ali i organizacija civilnog društva i pojedinaca. To angažovanje uključuje intervjue, fokus grupe i okrugle stolove održane 2015., 2016., 2017., 2018. i 2019. godine sa pojedinačnim istraživačima, predstavnicima naučnoistraživačkih instituta, Srpskom akademijom nauka i umetnosti, Privrednom komorom, Srpskom asocijacijom menadžera, Srpskom mrežom poslovnih anđela, Srpskom venture mrežom, Digitalnom srpskom mrežom, predstavnicima zajednice investitora u ranoj fazi (StartLabs, South Central Ventures, ICT Hub Ventures, Srpska mreža poslovnih anđela), organizacijama za podršku preduzetništvu kao što su inkubatori i centri (StartIT, ICT Hub, Potkrovlje, Impact Hub, Univerzitet u Beogradu Elektrotehnički fakultet IKT Inkubator, IKT Klaster Vojvodine) i pojedinačnim preduzetnicima, investitorima i poslovnim liderima. Pored toga je opširna analiza sektora istraživanja i razvoja, koja je obuhvatala niz dokumenata o javnim politikama, uključivala strukturirano uključivanje nosilaca interesa u sistemu istraživanja i razvoja u Srbiji, dok je procena preduzetničkog ekosistema okupila nosioce interesa oko niza opštih i posebnih tema.

3. Identifikacija nosilaca interesa i analiza

Projekat ima više nosilaca interesa iz vlade, privatnog sektora, istraživačkog sektora i donatorskih organizacija uključenih u ekosistem inovacija i preduzetništva u Srbiji i koji su relevantni za Projekat. Rizik nosilaca interesa je umeren zbog mnoštva i raznolikosti nosilaca interesa.

a. Strane na koje projekat utiče:

- 1) Državne i privatne naučnoistraživačke organizacije – u novom modelu finansiranja istraživačkih aktivnosti, naučnoistraživački instituti će dobijati institucionalno finansiranje na osnovu učinka i neće u potpunosti zavisiti od projektnog finansiranja. Pored toga, instituti će u okviru projekta SAIGE takođe imati koristi od eksterne evaluacije i planova transformacija. To će im omogućiti da razviju dugoročnije strateško planiranje i unaprede svoju izvrsnost i relevantnost rezultata njihovih istraživačkih i razvojnih aktivnosti.
- 2) Istraživači – konkurentni grantovi koje nudi FN će podržati najbolje istraživače tako što će im pružiti bespovratna sredstva koja odgovaraju njihovim projektnim potrebama. Priprema projektnih predloga za FN poboljšaće njihove kapacitete za nadmetanje u okviru EU i drugih međunarodnih istraživačkih grantova.
- 3) Preduzeća iz privatnog sektora i investitori – kroz Komponentu 1 će se otvoriti nove mogućnosti za saradnju između preduzeća i naučnoistraživačkih organizacija koje će dopuniti postojeće programe Fonda za inovacionu delatnost. Kroz Komponentu 2, komponentu akceleracije preduzeća, preduzetnici, kompanije u ranoj fazi razvoja, pojedinačni investitori i investicioni fondovi će imati veći pristup investicijama, znanju, odnosno protoku poslova.
- 4) Zaposleni u MPNTR, FN, IF i naučnoistraživačkim institutima koji učestvuju u projektu – aktivnosti tehničke podrške će povećati kapacitete u svakoj od navedenih institucija i obuhvataće radionice specifične za date subjekte, kao i obuke u kojima će učestvovati zaposleni. Pored toga, zaposleni će učestvovati u sesijama administrativne obuke koje nudi Svetska banka (npr. na temu nabavke).
- 5) Potencijalni investitori i organizacije za podršku preduzetništvu – Komponenta 2 uključuje tehničku pomoć putem koje će preduzetnički posrednici imati priliku da posmatraju sprovođenje i učestvuju u radionicama o metodologijama za akceleraciju. Pored toga, tehnička pomoć obuhvataće obuku i organizovanje događaja za potencijalne i postojeće anđeoske investitore, sa ciljem da se pomogne investitorima da se organizuju u mreže, zasnovane na najboljim praksama za mreže poslovnih anđela širom sveta.

b. Ostale zainteresovane strane:

- 1) Privredna komora
- 2) Srpska venture mreža
- 3) Digitalna srpska mreža
- 4) Poslovna udruženja
- 5) Naučna zajednica u Srbiji
- 6) Mediji
- 7) Opšta javnost

Brojni lokalni (srpski i regionalni) partneri su već identifikovani u dve kategorije (investitori i organizacije za podršku preduzetništvu), uključujući SC Ventures, ICT Hub Ventures i StartLabs (kao izvor finansiranja i mentorstva), StartIT, Digital Serbia Initiative, ICT Hub, Srpska asocijacija menadžera i Naučno-tehnološki park (kao izvor usluga podrške preduzetništvu i mentorstva), između ostalog (na primer, Privreda komora se razmatra, ali još nije potvrđena).

Vreme i metode interakcije sa identifikovanim nosiocima interesa prikazani su u nastavku.

c. Rodni aspekt

Pod-komponenta 1.1: Fond za nauku

Srbija je postigla visok nivo rodne ravnopravnosti u učešću u nauci i istraživanjima. Od 2016. godine, žene čine 48,4 procenata istraživača u zemlji (UNESCO, Žene u nauci, 2018.). Postoje pozitivni pokazatelji u pogledu rodne ravnoteže zasnovani na preliminarnim podacima na prvom Pozivu za podnošenje predloga projekata Fonda za nauku. Pored toga, na osnovu godišnje ankete o zadovoljstvu (koje će biti rodno razloženo), tokom faze dizajniranja će biti razmotreno specifično programiranje kako bi se ohrabrilu učešće žena naučnica i preduzetnica u programima Fonda za nauku i Programu za dijasporu.

Komponenta 2: Akceleracija poslovanja

Očekuje se da će procenat žena kandidatkinja iz kompanija (vlasnice i zaposlene) biti nizak zbog nedovoljne zastupljenosti žena u inovativnom preduzetništvu u ranoj fazi. Procenjuje se da će udeo inovacionih kompanija sa najmanje jednom ženom osnivačem biti 17 procenata (Inicijativa Digitalna Srbija, 2018.). Udeo žena koje rade u tehnološkim start-up kompanijama u oblasti razvoja softvera približava se 15 procenata, što je, iako iznad međunarodnih standarda, i dalje znatno ispod 50 procenata. Da bi se podstaklo učešće žena preduzetnica i preduzeća u vlasništvu žena u programu akceleracije poslovanja, Projekat će:

1. Povećati vidljivost programa podrške za žene preduzetnice i sprovesti ciljano informisanje žena kroz organizacije za podršku preduzetništvu i ženske poslovne mreže.
2. Omogućiti programe specifične za žene preduzetnice kroz lokalne partnerske organizacije, uključujući:
  1. Mentorstvo iskusnih žena osnivača
  2. Radionice o temama od posebnog interesa za žene osnivače preduzeća i rukovodioce
  3. *Peer* umrežavanje
  4. Uvođenje žena anđeoskih investitora
3. Neprekidno prilagođavati dizajn i obim podrške za akceleraciju poslovanja u skladu sa potrebama žena preduzetnica, kako je izraženo kroz godišnje istraživanje zadovoljstva kandidata/korisnika (razvrstano po rodu).

d. Ugroženi/ranjivi pojedinci ili grupe

Korisnici projekta su novi i etablirani istraživači i vlasnici inovacionih kompanija. Ovi pojedinci obično imaju visok nivo obrazovanja i društvenog kapitala i ne pripadaju ugroženim/ranjivim grupama u društvu. Principi nediskriminacije ogledaće se u tehničkoj pomoći za odabrane naučnoistraživačke institute, koji su ugrađeni u dizajn programa podrške putem grantova i predložene aktivnosti uključivanja nosilaca interesa.

Međutim, kao deo strategije vidljivosti/komunikacione strategije, Projekat će promovisati i istaknuti pod-projekte koji obezbeđuju društvenu korist za ugrožene grupe i pojedince u društvu kao što su siromašni, osobe sa invaliditetom i socijalno isključeni pojedinci.

e. Plan uključivanja nosilaca interesa

i. Planirane aktivnost uključivanja nosilaca interesa koje će sprovesti Fond za nauku (Pod-komponenta 1.1)

FN će nastaviti konsultacije i uključivanje svih relevantnih nosilaca interesa i zainteresovanih strana u različitim fazama planiranja i sprovođenja svojih programa.

a. FN će organizovati aktivnosti i događaje za identifikovane nosioce interesa/ciljnu publiku:

- Pokretanje poziva i promotivnih događaja
- Radionice za obučavanje (nedeljna „otvorena vrata“ za potencijalne kandidate, vebinari o ciljnim temama i za ciljnu publiku van Beograda)
- Odgovori na često postavljana pitanja objavljeni na veb stranici FN
- Dodela nagrada
- Ostali promotivni događaji

b. Periodične komunikacione aktivnosti:

- Konferencije za štampu
- Saopštenja za medije
- Intervjui za medije
- Fotografije, foto vesti
- Članci/priče o uspehu
- Učešće u događajima (konferencije, paneli, prezentacije, sajmovi)
- Tromesečni bilteni sa informacijama o napretku na projektu i predstojećim aktivnostima.

c. Aktivnosti dobijanja povratnih informacija od korisnika

- Godišnja istraživanja zadovoljstva naučnim programima FN

FN će organizovati promotivne aktivnosti širom Srbije nakon raspisivanja budućih poziva za podnošenje predloga projekata. FN ima nedeljna „otvorena vrata“ za konsultacije za zainteresovane kandidate kojima pruža informacije o postupku prijavljivanja i procesu sprovođenja istraživačkih projekata.

Ranije je FN organizovao radionicu na temu budžetiranja – događaj uživo i vebinar, kao i vebinar sa odgovorima na često postavljana pitanja kandidata. Navedeni događaji izazvali su visok stepen interesovanja javnosti za aktivnosti FN i pozive za podnošenje predloga projekata. FN će prilagoditi teme ovakvih aktivnosti u skladu sa budućim pozivima za podnošenje predloga projekata i potrebama ciljne publike.

FN će aktivno prikupljati povratne informacije o svojim istraživačkim programima kako bi osigurao njihovu relevantnost za istraživačku zajednicu u Srbiji. FN trenutno sprovodi svoj prvi Poziv za podnošenje predloga – Program za izvrsne projekte mladih istraživača (PROMIS). Od kandidata za PROMIS, kao i od ostalih učesnika u bilo kojoj od pripremnih aktivnosti FN za PROMIS (prezentacije širom Srbije, otvorena vrata, budžetske radionice, vebinari, upiti putem elektronske pošte) će se tražiti da daju povratne informacije o željenim programima grantova u oblasti istraživanja, procesu prijavljivanja i podršci koja se pruža tokom procesa prijavljivanja, uključujući obuke. Rezultati će se koristiti za poboljšanje komunikacijske strategije FN, budućih programa i procesa prijavljivanja u okviru Projekta SAIGE. Tokom sprovođenja Projekta SAIGE, FN će na godišnjem nivou slati *online* ankete svim kandidatima nakon završetka procesa evaluacije i objavljivanja dobitnika granta. Rezultati ankete i opis načina na koji su dobijene povratne informacije uticale na budući opseg i dizajn programa istraživanja će biti objavljeni na veb stranici FN na godišnjem nivou. Pored toga će se upitnik slati korisnicima grantova FN nakon završetka njihovih projekata.

ii. Planirane aktivnosti uključivanja nosilaca interesa koje će sprovesti MPNTR (Pod-komponenta 1.2)

MPNTR će nastaviti da obaveštava i uključuje nosioce interesa kroz različite aktivnosti. Za Komponentu reforme naučnoistraživačkih instituta u okviru ovog Projekta, gde MPNTR realizuje aktivnosti, MPNTR će obezbediti da se svi instituti pravovremeno konsultuju i obaveste o aktivnostima u okviru ove komponente. MPNTR će blisko saradivati sa Zajednicom instituta, koje je osnovano po zakonu kako bi zastupalo stavove instituta, kao i sa drugim ključnim nosiocima interesa (kao što su Sindikat zaposlenih u naučnoistraživačkoj delatnosti) kako bi se obezbedilo da svi stavovi budu uzeti u obzir tokom sprovođenja ove komponente.

d. MPNTR će organizovati akcione događaja za identifikovane nosioce interesa/ciljnu publiku:

- Pokretanje Komponente za reformu naučnoistraživačkih instituta (za pokretanje Poziva za izražavanje interesovanja za institute učestvuju u ovoj komponenti)
- Obuka i informativne radionice (dok je Poziv otvoren)
- Ostali promotivni događaji

e. Periodične komunikacione aktivnosti:

- Konferencije za štampu
- Saopštenja za javnost
- Intervjui za medije
- Fotografije, foto vesti
- Članci/priče o uspehu
- Učestvovanje u događajima (konferencije, paneli, prezentacije, sajmovi)

iii. Planirane aktivnosti uključivanja nosilaca interesa koje će sprovesti Fond za inovacionu delatnost (Komponenta 2)

IF planira da nastavi prethodno uspostavljenu praksu informisanja, savetovanja i ohrabivanja nosilaca interesa, uključujući kandidate i investitore, da se uključuju u aktivnosti Fonda za inovacionu delatnost (IF) (obuke, mentorstvo i program sufinansiranja inovacija). Sve vrste podrške će biti realizovane u skladu sa principima transparentnosti i jednakih mogućnosti za sve kandidate. Događaji na projektu i tehnička pomoć biće pod istim uslovima dostupni svim zainteresovanim kandidatima.

a. IF će organizovati razne događaje za identifikovane nosioce interesa/ciljnu publiku:

- Događaj – otvaranje poziva
- Informativne sesije
- Sesije umrežavanja
- Sesije usklađivanja
- Ceremonije dodele nagrada
- Ostali promotivni događaji

b. Periodične komunikacione aktivnosti:

- Konferencije za štampu
- Saopštenja za medije
- Intervjui za medije

- Video i foto vesti
- Članci/priče o uspehu
- Učestvovanje na događajima (konferencije, paneli, prezentacije, sajmovi)
- Pitanja i odgovori na veb stranici Fonda za inovacionu delatnost

c. Aktivnosti dobijanja povratnih informacija od korisnika

Godišnje istraživanje zadovoljstva programom akceleracije Fonda za inovacionu delatnost

Prvo, Fond će organizovati zvanični događaj pokretanja Programa akceleracije. Nakon tog događaja, Fond će organizovati informativne sesije, uz niz prezentacija u cilju promovisanja programa akceleracija i informisanja potencijalnih kandidata, uključujući ciljne komunikacione i informativne sesije za žene preduzetnice. Shodno tome će biti organizovane sesije informisanja kako bi se pružila detaljna uputstva i instrukcije o procesu prijave, ističući principe i potencijalna pitanja koja stoje iza implementacije programa akceleracije, identifikaciju određenih elemenata i vezu sa formalnim pravilima programa akceleracije. Organizacije za podršku preduzetništvu će takođe olakšati promociju programa akceleracije. Informativne sesije će se održavati prvih meseci po objavljivanju Poziva za podnošenje predloga. Fond za inovacionu delatnost će na svojoj veb stranici i društvenim mrežama objaviti informacije o tome kada i gde će informativne sesije biti organizovane. Lokalne organizacije za podršku preduzetništvu će sprovesti ciljano informisanje preduzeća sa ženama vlasnicama u njihovom geografskom području.

Sesije umrežavanja i povezivanja sprovodiće se u kasnijim mesecima nakon objavljivanja Poziva za podnošenje predloga sa ciljem informisanja i povezivanja vlasnika i zaposlenih u preduzećima i potencijalnih investitora i različitih organizacija za podršku preduzetništvu.

Ostali promotivni događaji uključuju učešće Fonda za inovacionu delatnost i predstavljanje programa akceleracije i ostvarenih rezultata kroz različite događaje koje organizuje Fond za inovacionu delatnost (a kome prisustvuju visoki zvaničnici sa lokalnog i međunarodnog nivoa) i partneri Fonda za inovacionu delatnost, nosioci interesa, prezentacije na sajmovima (npr. Međunarodni sajam tehnike i tehničkih dostignuća u Beogradu), itd.

Fond za inovacionu delatnost će aktivno prikupljati povratne informacije o Programu akceleracije kako bi procenio njegov napredak i relevantnost za ciljna preduzeća. Fond će svake godine prosleđivati *online* anketu o zadovoljstvu svim kandidatima iz prethodnih programa kako bi utvrdio njihovo zadovoljstvo, kao i prostor za poboljšanje programa. Fond za inovacionu delatnost će prikupljati povratne informacije o: i) Procesu podnošenja prijave u okviru programa akceleracije i kvalitetu i efikasnošću sesija Fonda, ii) zahtevima za prijavljivanje na projekat i izveštavanje o grantovima, iii) stepen rodne ravnopravnosti u procesu izbora; iv) kvalitet i delotvornost prilagođene tehničke pomoći u oblasti akceleracije. Rezultati ankete će podrazumevati povratne informacije o delotvornosti projektnih aktivnosti (finansijskoj i tehničkoj) usmerene na akceleraciju poslovanja. To će omogućiti Fondu za inovacionu delatnost da utvrdi potencijalne probleme u dizajnu vezane za pristup i implementaciju programa akceleracije i delotvornost obuka i tehničke pomoći. Podaci iz ankete će biti razloženi po starosti, rodu i lokaciji. Rezultati ankete će biti objavljeni na veb stranici Fonda za inovacionu delatnost, poslati relevantnim nosiocima interesa i razmatrani tokom sastanaka upravnog odbora.

iv. Načini komunikacije Fonda za nauku i MPNTR (Komponenta 1) i Fonda za inovacionu delatnost (Komponenta 2) sa utvrđenim nosiocima interesa

Načini komunikacije sa identifikovanom ciljnom publikom kroz prisustvo SAIGE projekta na internetu (ne samo putem veb stranica MPNTR, IF i FN); putem štampanih, *online*, audio-vizuelnih i društvenih medija. Takođe ukazuje na to koje vrste informacija treba da se šire putem koje komunikacione platforme.

Vidljivost/Informativni materijali – u cilju podizanja svesti o SAIGE projektu: vizuelni identitet, pano, oznake sa imenima, letci, sveske, poster, brošure, agende, elektronske pozivnice i naslovnice za društvene mreže, video klipovi, itd. Materijali za vidljivost su namenjeni potencijalnim kandidatima i široj publici koja prisustvuje događajima u organizaciji MPNTR, IF i FN.

Komunikacija sa masovnim medijima – U svojoj komunikaciji sa relevantnom publikom, MPNTR, IF i FN će koristiti razne masovne medije – elektronske, štampane i društvene, nacionalne i lokalne - pomoću kojih će stvoriti mogućnosti za smisleno i redovno praćenje.

Saopštenja za javnost – IF prenosi informacije o glavnim dostignućima projekata putem svoje veb stranice i Facebook/Twitter/LinkedIn/YouTube naloga i pokušava da ubaci priče u relevantne medije, kao što su nacionalni mediji, lokalni mediji. Specifični mediji će biti identifikovani u zavisnosti od odluka o mestu organizacije radionica. Fond za inovacionu delatnost će pripremiti male video priče o uspešnim inicijativama koje je projekat podržao. Ove priče će biti objavljene na veb stranici i društvenim mrežama IF. Slično tome, FN će koristiti svoju veb stranicu i društvene medije za izveštavanje o glavnim dostignućima projekta.

Veb stranice – veb stranica Fonda za inovacionu delatnost će imati odeljak sa informacijama o projektu, kao i saopštenja za medije i drugim relevantnim materijalima o projektu. Od mreže ciljne grupe se očekuje da distribuira relevantne informacije o projektu na njihovoj veb stranici. Veb stranica FN sadrži informacije o otvorenom pozivu za podnošenje predloga i izražavanje interesovanja, kao i informacije sa promotivnih događaja, radionica i drugih javnih događaja. MPNTR će takođe uključiti informacije o projektu i svim glavnim prekretnicama na svojoj veb stranici.

Društveni mediji – Fond za inovacionu delatnost koristi Twitter za pružanje kratkih informacija o projektu, a takođe ga koristi kao platformu za redovne i specijalne aktivnosti komunikacije. IF takođe koristi Facebook, LinkedIn i YouTube za prenošenje istih priča kao na veb stranici i Twitter-u, kako bi došao do šire publike. FN koristi društvene medije za promovisanje svojih programskih aktivnosti, kao i za promovisanje poziva za izražavanje interesovanja za eksperte, odnosno članove Programskog odbora.

Događaji za podizanje svesti – kako bi se povećalo znanje ciljne grupe o mogućnostima i uticaju projekta, uključujući podizanje svesti o istraživačkoj etici i procedurama.

Ankete o zadovoljstvu – Sprovodiće se dve ankete godišnje, jedna sa korisnicima programa Fonda za nauku i druga sa korisnicima programa Fonda za inovacionu delatnost, kako bi se utvrdilo njihovo zadovoljstvo i prostor za unapređenje programa. Rezultati ovih godišnjih anketa i povezane promene za buduće programiranje će biti praćeni i o njima će se izveštavati nosioci interesa. Podaci iz ovih anketa će biti rodno razloženi gde je to moguće.

v. Preliminarna implementacija SEP

MPNTR/JIP će uz pomoć FN i IF biti odgovorni za planiranje i sprovođenje aktivnosti uključivanja nosilaca interesa, kao i druge relevantne aktivnosti komunikacije, objavljivanja podataka i konsultacija. Na osnovu potreba SEP-a, budžet za uključivanje nosilaca interesa će uključivati sledeće aktivnosti: (i) razvoj komunikacione strategije, (ii) anketa kandidata/korisnika (nakon svakog ciklusa dodeljivanja grantova), (iii) troškovi medijskog pokrivanja; (iv) štampani materijal za informisanje; (v) proizvodnja video (zapisa); (vi) radionice/sesije/događaji. Proračun budžeta za ove aktivnosti iznosi 200.000 USD (u skladu sa početnim planom nabavke za SAIGE projekat).

Da bi se osigurala uspešna primena Plana uključivanja nosilaca interesa (SEP), Projekat će razmotriti honorarno angažovanje stručnjaka za komunikaciju u okviru JIP u Komponenti 3: Implementacija projekta i nadzor.

f. Žalbeni mehanizam

a. Postojeći Žalbeni mehanizam Fonda za inovacionu delatnost:

Fond za inovacionu delatnost ima važeći ŽM. Sve žalbe evidentiraju i obrađuju zaposleni u IF korišćenjem postupaka utvrđenih tokom pilot faze projekta finansiranog iz IPA 2011. Formalne žalbe na ishod procesa evaluacije (ili druge pritužbe) beleže se i rezimiraju u „Alatu za nadzor nad žalbama“ Fonda za inovacionu delatnost. Alat sadrži informacije u vezi sa pritužbama kao što su: identifikacioni broj projekta, priroda žalbe, datum prijema, datum žalbe, detaljan opis žalbe, preduzete aktivnosti, ishod, status: na čekanju/zatvorena. Žalbe se podnose putem zvaničnog pisma (elektronskom poštom), na engleskom jeziku, koje nije duže od 500 reči. Na sve žalbe se odgovara u roku od 8 dana od prijema. Sve žalbe se redovno obrađuju, a, gde je moguće, za pomoć se kontaktira nezavisni Investicioni odbor. Pravo podnosioca zahteva da podnese žalbu zasnovanu na činjenicama, a koja se odnosi na ishod statusa aplikacije opisano je u priručnicima Programa (u odeljku Odluke o evaluaciji projekata i finansiranju): http://www.inovacionifond.rs/cms/files//pr-r-dokumentacija/MINI_GRANTS_Manual_8_0_ENG.pdf

Menadžeri programa Fonda za inovacionu delatnost treba da osiguraju da svaka prijava dobije objektivnu i pravičnu početnu recenziju, da je proces transparentan, da se sve prijave tretiraju s jednakim mogućnostima i da se poštuju svi važeći zakoni, propisi i politike.

b. Žalbeni mehanizam FN koji treba primeniti:

Žalbeni mehanizam za Fond za nauku će biti uspostavljen, po uzoru na primer ŽM Fonda za inovacionu delatnost koji je opisan gore.

a. Žalbeni mehanizam Svetske banke

Zajednice i pojedinci koji smatraju da je projekat koji podržava Svetska banka negativno uticao na njih mogu podneti žalbu u okviru postojećeg žalbenog mehanizma na nivou projekta ili Žalbenom mehanizmu (ŽM) Svetske banke. ŽM osigurava da se primljene žalbe odmah preispituju u cilju rešavanja problema vezanih za projekat. Zajednice i pojedinci koji su pogođeni projektom mogu da podnesu žalbu nezavisnom Inspekcijском panelu Banke koji utvrđuje da li je šteta nastala, ili bi mogla da nastane, kao rezultat neusklađenosti Svetske banke sa svojim politikama i procedurama. Žalbe mogu biti podnete u bilo kom trenutku nakon što je Svetskoj banci direktno ukazano na problem, a menadžment Banke je

dobio priliku da odgovori. Za informacije o tome kako podneti žalbe korporativnom Žalbenom mehanizmu Svetske banke, posetite <http://www.worldbank.org/en/projects-operations/products-and-services/grievance-redress-service> . Za informacije o tome kako podneti žalbu Inspekcijom panelu Svetske banke, posetite www.inspectionpanel.org.

g. Aranžmani za implementaciju uključivanja nosilaca interesa

Pregled planiranih aktivnosti komunikacije i uključivanja nosilaca interesa

Ciljni nosioci interesa	Tema(e) za uključivanje	Način	Lokacija/učestalost	Odgovornosti
Ceo projekat				
Direktni korisnici i druge zainteresovane strane	Napredak projekta, iznosi povučenih sredstava za grantove i rezultati ankete kandidata	Godišnja radionica, lične povratne informacije	Godišnje	MPNTR/JIP, uz pomoć FN, IF i spoljne TP
Komponenta 1				
Potencijalni kandidati	Ankete o zadovoljstvu kandidata	Online anketa	Nakon svakog Poziva za podnošenje predloga	Zaposleni u FN
Vlasnici i zaposleni u preduzećima, kandidati	Sesije pružanja informacija i obuke	Sastanci, konferencije, sesije	Tokom Poziva za podnošenje predloga	Zaposleni FN, TP
Korisnici projekta FN	Ankete zadovoljstva dobitnika grantova	Online anketa	Nakon završetka projekta.	Zaposleni u FN
Komponenta 2				
Vlasnici i zaposleni u preduzećima, kandidati	Anketa zadovoljstva kandidata	Online anketa	Nakon svakog ciklusa granta	Zaposleni u IF
Vlasnici i zaposleni u preduzećima, kandidati	Sesije uparivanja	Sastanci, konferencije, sesije	Tokom sprovođenja projekta	Zaposleni u IF, TP
Potencijalni investitori i organizacije za podršku preduzetništvu	Sesije umrežavanja i uparivanja	Sastanci, konferencije, terenske posete	Tokom sprovođenja projekta	Zaposleni u IF, TP

h. Praćenje i izveštavanje o Planu uključivanja nosilaca interesa

Komponenta 3 Projekta SAIGE će podržati aktivnosti praćenja i evaluacije (M&E) u cilju praćenja, dokumentovanja i prenošenja napretka i rezultata Projekta SAIGE, uključujući praćenje Plana za uključivanje nosilaca interesa. JIP će biti odgovorna za celokupno prikupljanje podataka o napretku i rezultatima. Povratne informacije i žalbe dobijene putem žalbenog mehanizma projekta će biti prikupljene i uključene u godišnje izveštaje. Plan uključivanja nosilaca interesa (SEP) može biti ažuriran tokom sprovođenja projekta, ukoliko budu identifikovani novi nosioci interesa i/ili potreba za drugačijim oblicima uključivanja nosilaca interesa.